

Bài 20. SỰ LỚN LÊN VÀ SINH SẢN CỦA TẾ BÀO

(Lí thuyết: 2 tiết)

I. YÊU CẦU CẦN ĐẠT

- Trình bày được quá trình hình thành tế bào mới là nhờ sự sinh sản (phân chia) tế bào.
- Hiểu được ý nghĩa của quá trình này đối với sự sinh trưởng và phát triển của sinh vật.

II. THIẾT BỊ DẠY HỌC VÀ HỌC LIỆU

- Giáo án, bài giảng powerpoint, máy tính.
- Các hình ảnh trong SGK và các hình ảnh thay thế, bổ sung tương tự.
- Video/Clip về quá trình phân chia tế bào.
- Dụng cụ chiếu tranh, ảnh lên màn ảnh (nếu có).
- Phiếu học tập cá nhân, phiếu thảo luận nhóm.

III. TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

Tiết 1

Hoạt động 1: KHỞI ĐỘNG

Mục tiêu:

- Quan sát sự thay đổi kích thước của sinh vật ở các giai đoạn khác nhau.
- Hiểu nguyên nhân khiến cho cơ thể sinh vật lớn lên. Đó là do sự thay đổi bên trong cơ thể sinh vật – sự lớn lên của tế bào.

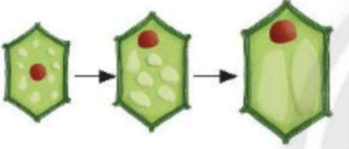
<i>Tổ chức hoạt động</i>	<i>Hoạt động của HS</i>	<i>Kết quả/sản phẩm học tập</i>
<p>– Tìm hiểu sự thay đổi kích thước của sinh vật ở các giai đoạn khác nhau.</p> <p>Ở con gái</p>	<p>– Nhìn hình ảnh mô tả sự thay đổi kích thước của cơ thể người từ lúc mới sinh cho đến khi trưởng thành.</p>	<p>– Thấy được sự thay đổi kích thước của sinh vật ở các giai đoạn khác nhau.</p>

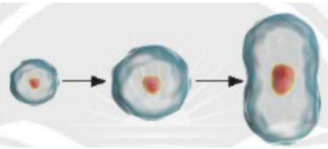
 <p style="text-align: center;"><i>Ở con trai</i></p> <p>+ <i>Hoặc theo dõi sự lớn lên của cây trồng.</i></p> <p>Hoặc theo dõi sự lớn lên của cây trồng.</p> <p>– Thảo luận nguyên nhân dẫn đến sự thay đổi kích thước ở sinh vật → GV dẫn dắt vào bài học.</p>	<p>– HS suy nghĩ và nêu ra các nguyên nhân có thể xảy ra.</p>	<p>– Các nguyên nhân gây ra hiện tượng thay đổi kích thước.</p>
--	---	---

Hoạt động 2: TÌM HIỂU SỰ LỚN LÊN CỦA TẾ BÀO

Mục tiêu:

- HS tìm hiểu về sự lớn lên của tế bào bằng cách quan sát kích thước của tế bào mới hình thành và tế bào trưởng thành.
- HS hiểu được nguyên nhân tế bào lớn lên.

<i>Tổ chức hoạt động</i>	<i>Hoạt động của HS</i>	<i>Kết quả/sản phẩm học tập</i>
<p>– Tìm hiểu sự thay đổi kích thước của tế bào qua quan sát tranh ảnh, hoàn thành phiếu học tập.</p>	<p>– Nhìn Hình 20.1 để rút ra nhận xét về kích thước của tế bào mới hình thành và tế bào trưởng thành.</p> <p style="text-align: center;"><i>Sự lớn lên của tế bào thực vật</i></p>	<p>Tế bào trưởng thành có kích thước lớn hơn so với tế bào mới hình thành.</p>

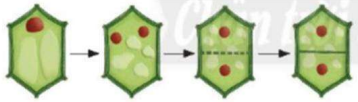
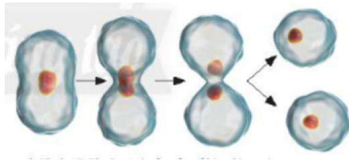
PHIẾU HỌC TẬP			PHIẾU HỌC TẬP																		
So sánh lượng tế bào chất và kích thước nhân của tế bào khi mới hình thành và tế bào trưởng thành.			 <p><i>Sự lớn lên của tế bào động vật</i></p> <p>Thảo luận, tìm thông tin trong SGK (đọc thêm phần “<i>Em có biết</i>”) để trả lời câu hỏi:</p> <p>+ <i>Tế bào con lớn dần thành những tế bào trưởng thành nhờ quá trình nào?</i></p> <p>+ <i>Kích thước tế bào chất và nhân thay đổi thế nào khi tế bào lớn lên?</i></p> <p>+ <i>Tế bào con có lớn lên mãi được không? Tại sao?</i></p>																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Đặc điểm</th> <th>Tế bào chất</th> <th>Nhân</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tế bào mới hình thành</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Tế bào trưởng thành</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Đặc điểm	Tế bào chất				Nhân	Tế bào mới hình thành			Tế bào trưởng thành					<table border="1"> <thead> <tr> <th>Đặc điểm</th> <th>Tế bào chất</th> <th>Nhân</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tế bào mới hình thành</td> <td>Ít</td> <td>Nhỏ</td> </tr> <tr> <td>Tế bào trưởng thành</td> <td>Nhiều</td> <td>Lớn hơn (không thay đổi nhiều)</td> </tr> </tbody> </table>	Đặc điểm	Tế bào chất	Nhân	Tế bào mới hình thành	Ít	Nhỏ
Đặc điểm	Tế bào chất	Nhân																			
Tế bào mới hình thành																					
Tế bào trưởng thành																					
Đặc điểm	Tế bào chất	Nhân																			
Tế bào mới hình thành	Ít	Nhỏ																			
Tế bào trưởng thành	Nhiều	Lớn hơn (không thay đổi nhiều)																			
<p>– Tìm nguyên nhân của sự thay đổi kích thước tế bào.</p> <p>– Mở rộng kiến thức: GV giới thiệu tỉ lệ S/V của tế bào. GV tổng kết và chốt kiến thức.</p>			<p>– Câu trả lời:</p> <p>+ <i>Các tế bào con có kích thước nhỏ, nhờ quá trình trao đổi chất mà chúng lớn dần thành những tế bào trưởng thành.</i></p> <p>+ <i>Tế bào lớn lên chủ yếu là do sự tăng lên về kích thước của tế bào chất trong khi kích thước nhân tế bào không thay đổi nhiều.</i></p> <p>+ <i>Tế bào con không lớn lên mãi được. Vì bị giới hạn bởi màng tế bào và liên quan đến tỉ lệ S/V. Tế bào lớn, tỉ lệ S/V giảm.</i></p>																		

Tiết 2

Hoạt động 3: TÌM HIỂU SỰ SINH SẢN (PHÂN CHIA) CỦA TẾ BÀO

Mục tiêu:

- Hiểu rõ được quá trình sinh sản ở tế bào trưởng thành và mối quan hệ giữa quá trình lớn lên với quá trình phân chia tế bào.
- Biết được các giai đoạn của quá trình phân chia tế bào.
- Cần ghi nhớ là sự phân chia của tế bào chính là hoạt động sinh sản của tế bào.
- Làm quen với công thức tính số lượng tế bào sau n lần phân chia (2^n).

Tổ chức hoạt động	Hoạt động của HS	Kết quả/sản phẩm học tập
<p>– Yêu cầu HS trả lời câu hỏi GV đặt ra sau khi quan sát hình ảnh minh họa.</p> <p><i>Sự sinh sản (phân chia) của tế bào thực vật</i></p> <p><i>Sự sinh sản (phân chia) của tế bào động vật</i></p> <p>– Vận dụng kiến thức vừa học để hoàn thành phiếu học tập.</p> <p>– GV mở rộng kiến thức.</p>	<p>– Quan sát hình 20.1 và 20.2 để trả lời câu hỏi:</p> <p>+ <i>Tế bào con mới hình thành ở hình 20.1 có nguồn gốc từ đâu?</i></p> <p>+ <i>Khi nào thì tế bào phân chia?</i></p> <p>+ <i>Cơ thể chúng ta gồm hàng tỉ tế bào được hình thành nhờ quá trình nào?</i></p> <p>– HS được tìm hiểu thêm về:</p> <p>+ <i>Các giai đoạn của quá trình phân chia tế bào.</i></p> <p>+ <i>Cách tính số lượng tế bào sau các lần phân chia.</i></p>	<p>– Câu trả lời:</p> <p>+ <i>Do tế bào lớn lên đến một kích thước nhất định sẽ phân chia thành 2 tế bào con.</i></p> <p>+ <i>Khi tế bào lớn lên và đạt kích thước nhất định (tế bào trưởng thành)</i></p> <p>+ <i>Nhờ quá trình phân chia tế bào.</i></p> <p>– Biết:</p> <p>+ <i>Các kì phân chia của tế bào.</i></p> <p>+ <i>Công thức tính số lượng tế bào sau n lần phân chia: 2^n</i></p>

Hoạt động 4: TÌM HIỂU Ý NGHĨA CỦA SỰ LỚN LÊN VÀ SINH SẢN CỦA TẾ BÀO

Mục tiêu:

- Hiểu được sự lớn lên và sinh sản tế bào có vai trò quan trọng đối với sự sinh trưởng và phát triển của sinh vật.
- Phân biệt được điểm khác nhau của sự lớn lên giữa sinh vật đa bào với sinh vật đơn bào là:
 - + Ở sinh vật đa bào: thì sự lớn lên do sự tăng lên về kích thước và số lượng các tế bào trong cơ thể.
 - + Ở sinh vật đơn bào: thì sự lớn lên là do sự tăng lên của kích thước tế bào.

Tổ chức hoạt động	Hoạt động của HS	Kết quả/sản phẩm học tập
<p>* Tổ chức hoạt động nhóm</p> <p>– Tìm hiểu ý nghĩa qua phân tích ví dụ.</p>	<p>* Làm việc theo nhóm</p>	<p>* Phiếu thảo luận nhóm</p> <p>– Ví dụ: cây ngô lúc nhỏ và khi trưởng thành. Có sự tăng</p>

<p>– GV chốt lại kiến thức dựa trên tổng hợp câu trả lời của mỗi nhóm.</p>	<p>– Mỗi nhóm tìm 1 ví dụ liên quan đến sự lớn lên và phân chia tế bào.</p> <p>– Giải thích về những biến đổi của tế bào, cơ thể trong ví dụ.</p> <p>– Nêu ý nghĩa của quá trình lớn lên và phân chia tế bào ở từng ví dụ.</p> <p>– Đại diện mỗi nhóm lên trả lời. Các nhóm khác góp ý, bổ sung.</p>	<p>lên về kích thước và số lượng các tế bào trong cơ thể từ lúc cây con đến khi trưởng thành.</p> <p>– Một số ý nghĩa:</p> <p>+ Giúp cơ thể lớn lên (tăng kích thước, chiều cao, cân nặng).</p> <p>+ Giúp thay thế các tế bào chết, tế bào già, tế bào sai hỏng hay tế bào bị tổn thương nhờ quá trình phân chia tế bào.</p>
--	--	--

- **GV tổng kết, đánh giá chung.**